

Skrzypce należą do rodziny instrumentów strunowych smyczkowych. Nazwa pochodzi od włoskiego violino. Obecną estetyczną i delikatną postać przybrały w XVII w. Jest to jeden z najpopularniejszych instrumentów, przy czym również jest jednym z instrumentów o największej sile wyrazu i wielu kompozytorów stosuje go do budowania nastroju. Dzięki rozmaitym technikom gry pozwala uzyskać szeroki zakres efektów dźwiękowych. Posiada on 4 struny (strojone na dźwięki g, d1, a1, e2).

Korpus rezonansowy skrzypiec tworzą 2 drewniane płyty połączone boczkami. Znajdująca się wewnątrz pudła dusza przenosi drgania płyty wierzchniej na płytę spodnią, w górnej płycie znajdują się otwory rezonansowe (tzw. efy). 4 struny naciągnięte są na strunociągu, podstawku, gryfie i kołkach. Dźwięk wydobywany jest za pomocą smyczka lub poprzez szarpanie strun palcami (pizzicato).

Współczesne skrzypce wywodzą się ze skrzypiec barokowych. U schyłku XVI w. z violi da braccio, jako przedstawiciela najwyższej odmiany instrumentów smyczkowych, wykształcają się skrzypce.

Pierwszy raz terminu skrzypce użyto w 1523 roku we Włoszech.

Pierwsze graficzne wyobrażenie skrzypiec pochodzi z malowideł w kościele św. Krzysztofa w Vorcelii Madonna degli aranci Gaudenzio Ferrari z roku 1529. Pierwszy znany występ z użyciem skrzypiec miał miejsca w czasie przyjęcia cesarza Karola V i króla Franciszka I przez papieża Pawła III w Bolonii w 1538 r.

Pierwsza publikacja muzyki na skrzypce pochodzi z 1581 r. i zawiera ówczesną francuską dworską muzykę taneczną.

Szczyt sławy skrzypiec przypada na okres nieco późniejszy. Szybkie rozprzestrzenienie się i udoskonalenie tego najbardziej znaczącego instrumentu czasów nowożytnych jakim są skrzypce jest zasługą kompozytorów XVI w., którzy natychmiast dostrzegli ich piękno brzmienia i przydatność orkiestrową.

Muzykę na skrzypce komponują tacy artyści swej epoki jak: Giovanni Battista Somis, Francesco Geminiani, Carlo Ambrogio Lonati, Pietro Antonio Locatelli, Giovanni Fornari, Michele Mascitti, Pietro Castrucci i inni. Połowa XVIII wieku to narodziny nowoczesnych skrzypiec. Od skrzypiec barokowych różnią się doskonałością wykonania oraz integralnością dźwięku. Otwiera to okres wielkich lutników, którzy wynieśli rzemiosło produkcji skrzypiec do poziomu sztuki. Skrzypce sławnych włoskich mistrzów są dziełami sztuki, porównywalnymi jedynie z obrazami Rafaela lub rzeźbami Michała Anioła. Pierwszym z wielkich lutników był Bagatella, który wyprodukował między innymi skrzypce dla młodego Mozarta. W tym okresie w całej Europie powstało wiele zakładów lutniczych produkujących skrzypce - głównie we Włoszech, Francji i Niemczech. Do najśłynniejszych producentów skrzypiec wszech czasów należy Antonio Stradivari. Wyprodukował on około 1100 egzemplarzy, z których wiele zachowało się do dziś. Skrzypce Stradivariego są przedmiotem pożądania współczesnych instrumentalistów,

stać na nie jednak tylko najbogatszych. W ostatnim dziesięcioleciu na publicznych aukcjach sprzedano sześć par skrzypiec pochodzących z pracowni Stradivariego.

W Polsce pierwsze wiadomości o skrzypcach spotykamy w archiwalnych materiałach z XV w. Dotychczasowe teorie instrumentologiczne wskazywały na Włochy jako ojczyznę skrzypiec, natomiast powojenne badania Z. Szulca sugerują, że skrzypce powstały właśnie w Polsce i wywodzą się z polskiego instrumentarium ludowego. Teoria Szulca opiera się głównie na świadectwach teoretyków niemieckich XVI i XVII w. (M. Agricoli, M. Praetoriusa), dokumentach archiwalnych (świadczących, że w Polsce znajdują się najwcześniejsze wzmianki o skrzypcach) oraz na zachowanych informacjach o XV - wiecznych warsztatach lutników polskich, produkujących już wówczas skrzypce wysokiej jakości, nie ustępujące włoskim. Dalsze badania wykazały ponadto, że skrzypce znane były w Polsce od drugiej połowy XV w., a więc ponad pół wieku wcześniej niż we Włoszech. Istnieje natomiast przypuszczenie, że obecny kształt skrzypiec zapożyczony został w XVI w. z włoskiej liry da braccio lub violi sopranowej. Wykształcone w wyniku długotrwałej ewolucji, swój klasyczny kształt i walory dźwiękowe zawdzięczają skrzypcowym szkołom lutniczym, których rozkwit przypadł na XVI i XVII w. we Włoszech szkole brescjańskiej (G. Bertolotti, G. Maggini) i cremońskiej (rodzina Amatic, A. Stradivari, rodziny Ruggierich i Guarnerich, C. Bergonzi, rodzina Guadagninich), w Niemczech szkole tyrolskiej (J. Stainer); w Polsce działała rodzina Grobliczów, T. Głazowski, B. i J. Dankwartowie.

Ciekawostki

Najwyższa cena, jaką dotąd zapłacono za skrzypce to 820 000 funtów za Stradivariususa z 1720 r. (w listopadzie 1990).

Jeszcze pod koniec XVIII wieku skrzypce opierano o piersi, a nie pod brodą.

KONKURSY SKRZYPCOWE

- Międzynarodowy Konkurs Skrzypcowy im. H. Wieniawskiego w Poznaniu
- Międzynarodowy Konkurs Skrzypcowy im. Georga Philippa Telemana
- Konkurs Bachowski im. Stanisława Hajzera
- Międzynarodowy Konkurs Młodych Skrzypków im. Karola Lipińskiego i Henryka Wieniawskiego
- Ogólnopolski Konkurs Interpretacji Muzyki Skrzypcowej im. Ireny Dubiskiej
- Ogólnopolski Konkurs Młodych Skrzypków im. Stanisława Serwaczyńskiego
- Międzynarodowe Spotkania Młodych Skrzypków –Płock Ogólnopolski Konkurs Skrzypcowy "Młody Paganini"- Legnica